

Brüsszel, 2016.2.12.
C(2016) 755 final

A BIZOTTSÁG KÖZLEMÉNYE

(2016.2.12.)

ÚTMUTATÓ

AZ UNIÓS FA- ÉS FATERMÉKPIACI RENDELETHEZ

ÚTMUTATÓ

AZ UNIÓS FA- ÉS FATERMÉKPIACI RENDELETHEZ¹

BEVEZETÉS

A fát és fatermékeket piaci forgalomba bocsátó piaci szereplők kötelezettségeinek meghatározásáról szóló 995/2010/EU rendelet² (a továbbiakban: „az uniós fa- és fatermékpiaci rendelet”, „EUTR”) lehetővé teszi a Bizottság számára, hogy a rendelet egységes végrehajtását szolgáló nem jogalkotási intézkedéseket fogadjon el. Az eddig elfogadott intézkedések az alábbiak:

- egy felhatalmazáson alapuló rendelet, amely az ellenőrző szervezetek elismerésére vonatkozó követelményeket, valamint az elismerés megadását és visszavonását célzó eljárást határozza meg³,
- és egy végrehajtási rendelet, amely részletes szabályokat ír elő a kellő gondosság elvén alapuló rendszerre vonatkozóan, illetve rendelkezik a tagállamok hatáskörrel rendelkező hatóságai által az ellenőrző szervezeteknél végzett ellenőrzések gyakoriságáról és jellegéről.⁴

Az érdekeltekkel, a tagállami szakértőkkel és a FLEGT-bizottság (az erdészeti jogszabályok végrehajtásával, erdészeti irányítással és erdészeti termékek kereskedelmével foglalkozó bizottság) tagjaival folytatott konzultációk során egyetértés alakult ki arról, hogy az uniós fa- és fatermékpiaci rendelet bizonyos rendelkezései magyarázatra szorulnak. A konszenzus szerint szükség van egy olyan útmutató dokumentumra, amely az uniós fa- és fatermékpiaci rendelet és annak nem jogalkotási aktusai egyes vetületeivel foglalkozik. Tartalmát a FLEGT-bizottság segítségével vitatták meg és dolgozták ki.

Ez az útmutató jogilag nem kötelező érvényű. Egyedüli célja magyarázattal szolgálni az uniós fa- és fatermékpiaci rendelet és a Bizottság által elfogadott két nem jogalkotási aktus bizonyos vonatkozásai tekintetében. E dokumentum nem váltja fel, nem egészíti ki és nem módosítja a 995/2010/EU rendelet, a 363/2012/EU bizottsági rendelet és a 607/2012/EU bizottsági rendelet rendelkezéseit, amelyek az alkalmazandó jogalapot alkotják. Az útmutatót nem önmagában kell vizsgálni, hanem a jogszabályokkal együtt, és nem szolgálhat önálló hivatkozási alapként.

Ugyanakkor hasznos referenciaanyagot jelent az uniós fa- és fatermékpiaci rendelet hatálya alá tartozó szereplőknek, mivel a nehezebben érthető jogi rendelkezéseket fejti ki. Az útmutató az illetékes nemzeti hatóságok és végrehajtó szervek számára is nyújthat segítséget e jogalkotási csomag végrehajtása és érvényre juttatása kapcsán.

A tárgyalt kérdések köréről a két nem jogalkotási bizottsági aktusra vonatkozó konzultációs folyamat során, illetve az érdekeltekkel való számos kétoldalú találkozó lebonyolítása után született döntés. A rendelet alkalmazásában szerzett tapasztalatok fényében a kérdések köre bővítendő, amely esetben e dokumentum értelemszerűen felülvizsgálatra kerül.

¹ Az ebben az útmutatóban foglaltak nem helyettesítik az uniós jog megfelelő eszközeinek közvetlen használatát, és a Bizottság nem vállal felelősséget semmilyen, az útmutatóban található tájékoztatásból vagy esetleges hibákból származó kárért vagy veszteségért.

A rendelet értelmezéséről egyedül az Európai Bíróság ítélezhet.

² HL L 295., 2010.11.12., 23. o.

³ HL L 115., 2012.4.27., 12. o.

⁴ HL L 177., 2012.7.7., 16. o.

1. A „FORGALOMBA HOZATAL” FOGALOMMEGHATÁROZÁSA

A vonatkozó jogi rendelkezések: EUTR – 2. cikk, fogalom meghatározások

A 2. cikk értelmében a fa akkor kerül forgalomba, amikor:

- **elérhetővé válik a belső piacon** — azaz fizikailag az Európai Unióban van, akár mert itt termelték ki, akár mert behozatal és szabad forgalomba bocsátás céljából történő vámkezelés után került az EU-ba, ugyanis egy termék mindaddig nem minősül „európai uniós árunak”, amíg be nem lép a vámunió területére. A különleges vámeljáráások (pl. ideiglenes behozatal, aktív feldolgozás, vámfelügyelet melletti feldolgozás, vámraktározás, vámszabad területek) alá eső áruk, továbbá az árutovábbítás és az újrakivitel tárgyát képező áruk nem minősülnek forgalomba hozottnak,
- **első alkalommal kerül forgalomba** — vagyis az EU-ban korábban már forgalomba hozott fatermékek és az azokból készült termékek nem tartoznak a rendelet hatálya alá. A termék első alkalommal történő forgalomba hozatala az EUTR alkalmazásának kezdetét (2013. március 3.) követően forgalomba hozott minden egyes termékre vonatkozik, nem csupán az újonnan bevezetett termékekre vagy termékcsaládokra. A forgalomba hozatal fogalma az egyes termékekre vonatkozik, nem a terméktípusokra, függetlenül attól, hogy a termék egyedi-e vagy sorozatban gyártott,
- **kereskedelmi tevékenység keretében kerül forgalomba** — vagyis a fatermék feldolgozás, kis- vagy nagykereskedelmi értékesítés vagy a piaci szereplő saját vállalkozásában történő felhasználás céljából kerül forgalomba. A rendelet nem határoz meg követelményeket a nem kereskedelmi felhasználók számára.

A fenti három követelménynek *egyszerre* kell teljesülnie. A „forgalomba hozatal” fogalmát tehát úgy kell értelmezni, hogy arra akkor kerül sor, amikor egy piaci szereplő a kereskedelmi tevékenysége során első alkalommal teszi elérhetővé a fát vagy faterméket az uniós piacon forgalmazás vagy felhasználás céljából. A piaci szereplők egyértelmű, logikus és következetes azonosítása érdekében őket aszerint határozzuk meg, hogy a birtokukban lévő fa miképp kerül az uniós piaci forgalomba, ami attól függ, hogy a szóban forgó fát az Unióban termelték-e ki vagy azon kívül.

Az Unióban kitermelt fa és az Unióba kereskedelmi tevékenység keretében első alkalommal beléptetett fa esetén a következők a piaci szereplők:

- a) az Unióban kitermelt fa esetében a piaci szereplő az, aki értékesíti vagy használja a kitermelt fát;
- b) i. az Unión kívül kitermelt fa esetében a piaci szereplő az uniós vámhatóságok előtt a szabad forgalomba hozatal érdekében történő vámkezeléskor eljáró importőr. Az esetek többségében az importőr a vámáru-nyilatkozat (az egységes vámokmány) 8. rovatában névvel vagy számmal feltüntetett „címzett”;
- b) ii. az EU-ba behozott fa és fatermékek esetében a piaci szereplő fogalma független a termék feletti tulajdonjogtól vagy más szerződéses viszonytól.

Valamennyi piaci szereplő köteles betartani az illegálisan kitermelt fa piaci forgalomba hozatalának tilalmát és a kellő gondossággal való eljárás kötelezettségét, függetlenül attól, hogy székhelye az Unióban vagy azon kívül található.

Az 1. melléklet ismertet példákat a forgalomba hozatal gyakorlati értelmezésére.

A fa- és fatermékpiaci rendeletnek nincs visszamenőleges hatálya. Ez azt jelenti, hogy a tilalom nem vonatkozik olyan fára és fatermékekre, amelyet a rendelet alkalmazásának kezdetét, vagyis 2013. március 3-át megelőzően hoztak forgalomba. Ettől függetlenül a piaci szereplőknek a hatáskörrel rendelkező nemzeti hatóságok ellenőrzései alkalmával bizonyítaniuk kell, hogy létrehozták a kellő gondossággal

való eljárás rendszerét, és az 2013. március 3. óta működik. Ezért fontos, hogy a piaci szereplők képesek legyenek elkülöníteni az említett időpont előtti és utáni termékforgalmukat. A kereskedőknek a nyomon követhetőséggel kapcsolatos kötelezettségeit szintén a fenti időponttól kezdve kell alkalmazni.

2. „AZ ELHANYAGOLHATÓ MÉRTÉKŰ KOCKÁZAT” FOGALMA

A vonatkozó jogi rendelkezések: EUTR 6. cikk – A kellő gondosság elvén alapuló rendszerek

A kellő gondosság elve megköveteli, hogy a piaci szereplő információkat gyűjtsön az általa forgalmazott fáról és fatermékekről, valamint ezek beszállítóiról egy teljes körű kockázatértékelés elvégzése érdekében. A 6. cikk ismerteti az értékelendő információk két típusát:

- A 6. cikk (1) bekezdésének a) pontja a fára vagy a fatermékre vonatkozó egyedi információkat említi: termékleírás, a kitermelési ország (és adott esetben az országon belüli régió és koncesszió), a beszállító és a kereskedő, valamint a vonatkozó jogszabályoknak való megfelelést igazoló okmányok.
- A 6. cikk (1) bekezdésének b) pontja a termékre vonatkozó egyedi információk értékeléséhez szükséges általános háttér-információkat sorolja fel: a fakitermelés helye tekintetében az adott fafaj illegális kitermelésének és az illegális fakitermelési gyakorlatoknak az elterjedtségére vonatkozó információ, valamint a forgalmazási lánc összetettsége.

Míg az általános információ a kockázati szint értékelésének háttérét adja, a termékre vonatkozó információ a magához a fatermékhez kapcsolódó kockázatok meghatározásához szükséges a piaci szereplők számára. Ez azt jelenti, hogy ha az általános információ kockázatok lehetőségét jelzi, akkor különös figyelemmel kell eljárni a termékspecifikus információ összegyűjtése során. Ha a termék több forrásból származó faanyagból áll, akkor minden egyes összetevő vagy faj tekintetében értékelni kell a kockázatokat.

A kockázat szintje csak így, eseti alapon értékelhető, mivel számos tényezőtől függ. Bár a kockázatértékelésnek nincs egyetlen elfogadott módszere, főszabályként a piaci szereplőnek az alábbiakat kell megvizsgálnia:

- **Hol termelték ki a fát?**

Elterjedt-e az illegális fakitermelés abban az országban, régióban vagy azon a koncessziós területen, ahol a fát kitermelték? Fenyegeti-e különösen az adott fafajt az illegális fakitermelés veszélye? Fennállnak-e az ENSZ Biztonsági Tanácsa vagy az Európai Unió Tanácsa által a fa behozatalára vagy kivitelére kiszabott szankciók?

- **Milyen ott a kormányzás minősége?**

A kormányzás minősége gyengítheti a vonatkozó jogszabályoknak való megfelelést igazoló egyes okmányok megbízhatóságát. Így vizsgálni kell az ország korrupciós szintjét, az üzleti kockázatok mutatószámait vagy más kormányzati indikátorokat.

- **Rendelkezésre bocsátotta-e a beszállító a vonatkozó jogszabályoknak való megfelelést igazoló összes okmányt, és azok ellenőrizhetők-e?**

Ha az összes vonatkozó okmány rendelkezésre áll, akkor nagyobb a valószínűsége annak, hogy a termék forgalmazási lánc szilárd. A piaci szereplő nyugodt lehet afelől, hogy az okmányok eredetiek és megbízhatóak.

- **Van-e arra utaló jel, hogy a forgalmazási lánc valamely szereplőjének köze lehet illegális fakitermelési tevékenységhez?**

A korábban az illegális fakitermelésre jellemző gyakorlatokat alkalmazó vállalkozástól vásárolt fa esetében nagyobb a valószínűsége annak, hogy a fát illegálisan termelték ki.

- **Mennyire összetett a forgalmazási lánc⁵?**

Minél összetettebb a forgalmazási lánc, annál nehezebb lehet visszakövetni egy termékben található fa eredetét a kitermelési forrásig. Ha a forgalmazási lánc bármely pontján hiányosak az adatok, az növelheti annak a lehetőségét, hogy illegálisan kitermelt fa kerül a láncba.

Elhanyagolható mértékű kockázat alatt azt kell érteni, hogy sem a termékspecifikus, sem az általános információ teljes körű értékelése nem vet fel aggodalomra okot adó körülményt.

A kockázatértékelési szempontok felsorolása nem teljes; a piaci szereplők további szempontokat is figyelembe vehetnek, ha azok segítenek annak megállapításában, hogy a valamely termékben található fát illegálisan termelték-e ki, vagy ha azok a kitermelés jogszerűségét támasztják alá.

3. A „FORGALMAZÁSI LÁNC ÖSSZETETTSÉGÉNEK” MAGYARÁZATA

A vonatkozó jogi rendelkezések: EUTR– 6. cikk – A kellő gondosság elvén alapuló rendszerek

A forgalmazási lánc összetettsége kifejezetten szerepel a rendelet 6. cikkében található kockázatértékelési szempontok között, ezért a kockázat értékelése és csökkentése érdekében figyelembe kell venni a kellő gondosság gyakorlása során.

E szempont kiemelését az indokolja, hogy nehezebb lehet visszakövetni a fa útját annak kitermelési helyéig – a kitermelési orszáig és adott esetben régióig vagy kitermelési koncessziós területig –, ha a forgalmazási lánc összetett. Ha a forgalmazási lánc bármely pontján hiányosak az adatok, az növelheti annak a lehetőségét, hogy illegálisan kitermelt fa kerül a láncba. Mindazonáltal a forgalmazási lánc hossza önmagában még nem feltétlenül kockáztnövelő tényező. A lényeg, hogy egy adott termékben található fa visszakövethető-e a kitermelése helyéig. A kockázat szintje akkor magas, ha a forgalmazási lánc összetettsége megnehezíti az EUTR 6. cikke (1) bekezdésének a) és b) pontjában előírt információkhoz való hozzájutást. A forgalmazási láncban található azonosítatlan lépések vezethetnek ahhoz a következtetéshez, hogy a kockázat nem elhanyagolható.

Minél több feldolgozó és közvetítő áll a kitermelés helye és a piaci szereplő között, annál összetettebb a forgalmazási lánc. Az összetettséget azonban az is növelheti, ha egy termékben egynél több fafajt vagy faanyagforrást használnak fel.

A forgalmazási lánc összetettségének értékeléséhez a piaci szereplők használhatják többek között a következő kérdéseket:

- ✓ Sok feldolgozó és/vagy lépés van-e a forgalmazási láncban, mielőtt egy adott fatermék az uniós piacon forgalomba kerül?
- ✓ A fával és/vagy a fatermékekkel egynél több országban kereskedtek-e, mielőtt azok az uniós piacon forgalomba kerültek?
- ✓ A forgalomba hozandó termékben található fa egynél több fafajból származik-e?
- ✓ A forgalomba hozandó termékben található fa különböző forrásokból származik-e?

4. A FA VONATKOZÓ JOGSZABÁLYOKNAK VALÓ MEGFELELÉSÉT IGAZOLÓ OKMÁNYOKRA VONATKOZÓ KÖVETELMÉNY

A vonatkozó jogi rendelkezések: EUTR – 2. és 6. cikk – A kellő gondosság elvén alapuló rendszerek
--

Ezt a követelményt az indokolja, hogy a fakitermelés legalitását a kitermelési ország jogszabályai határozzák meg.

⁵ A forgalmazási lánc összetettségének magyarázatát lásd a 3. pontban.

Az EUTR 6. cikke (1) bekezdésének a) pontja utolsó francia bekezdése értelmében a kellő gondossággal való eljárás keretében be kell szerezni azokat az okmányokat vagy egyéb információkat, amelyek igazolják a kitermelés szerinti országban alkalmazandó jogszabályoknak való megfelelést. Hangsúlyozni kell, hogy a dokumentáció beszerzésének célja a kockázatértékelés, és az nem tekintendő önmagában fennálló követelménynek. Az EUTR szerinti, kellő gondossággal való eljárás megfelelő alkalmazása megkívánja, hogy a piaci szereplők értékelni tudják a beszerzett dokumentumok tartalmát és hitelességét, valamint bizonyítani tudják, hogy ismerik a dokumentumokban szereplő különböző információk közötti összefüggéseket.

Az EUTR rugalmas megközelítést alkalmazva jogalkotási területeket sorol fel, nem konkrét jogszabályokat, mivel azok országonként eltérőek, és időről időre módosulnak is. A kitermelés szerinti országban alkalmazandó jogszabályoknak való megfelelést igazoló okmányok vagy más információk beszerzése érdekében a piaci szereplőknek először is tisztában kell lenniük azzal, hogy az adott kitermelési országban milyen jogszabályok vannak érvényben. Ebben az erőfeszítésükben támogathatják őket az Európai Bizottsággal együttműködő, hatáskörrel rendelkező tagállami hatóságok. De igénybe vehetik az ellenőrző szervezetek segítségét is. Azokban az esetekben, amikor a piaci szereplők nem veszik igénybe ellenőrző szervezet szolgáltatásait, segítséget kérhetnek olyan szervezetektől, amelyek szakmai ismeretekkel rendelkeznek annak az országnak az erdőgazdálkodási ágazatáról, ahonnan a fa és fatermék származik.

Az okmányok vagy más információk beszerzésére vonatkozó kötelezettséget tágan kell értelmezni, mivel a különböző országokban eltérő szabályozási rendszerek léteznek, és nem mindegyik írja elő meghatározott dokumentumok kiállítását. Így a kötelezettség kiterjed a következőkre: a hatáskörrel rendelkező hatóságok által kiállított hivatalos iratok, a szerződéses kötelezettségeket meghatározó iratok, a vállalati politikát meghatározó okmányok, magatartási kódexek, harmadik fél általi hitelesítési rendszerek tanúsítványai stb. Ezeket papíron vagy elektronikus formában kell bemutatni.

A forgalmazási lánc szereplőinek ésszerű határokon belül meg kell győződniük arról, hogy a dokumentumok hitelesek, figyelemmel a kitermelési országban vagy régióban fennálló általános helyzetre.

Az alábbi táblázat néhány konkrét példát tartalmaz, amelyek pusztán szemléltetésül szolgálnak, és nem tekinthetők sem kötelezőnek, sem kimerítőnek.

1. Hivatalos közlőnyben meghatározott terület vonatkozásában biztosított fakitermelési jogokat igazoló iratok	Általában rendelkezésre álló, papíralapú vagy elektronikus dokumentumok, pl. tulajdonjogot/földhasználati jogot/szerződéses/koncessziós jogot igazoló iratok.
2. A kitermelési jogokkal és a fával kapcsolatos kifizetések, a fakitermelési illetékeket is beleértve	Általában rendelkezésre álló, papíralapú vagy elektronikus dokumentumok, pl. szerződések, banki szelvények, adóigazolások, átvételi elismervények.
3. Fakitermelési jogszabályok, beleértve az erdőgazdálkodásra és a biológiai sokféleség megőrzésére vonatkozó környezetvédelmi és erdészeti szabályozást is, ha az közvetlenül kapcsolódik a fakitermeléshez	Hatósági ellenőrzési jelentések, környezetvédelmi tanúsítványok, jóváhagyott kitermelési tervek, vágászárasi jelentések, magatartási kódexek, nyilvánosan hozzáférhető információ a szigorú hatósági felügyeletről, a fa nyomon követéséről és ellenőrzéséről, a kitermelési ország hatáskörrel rendelkező hatóságai által kiállított hivatalos iratok stb.
4. Harmadik feleknek a fakitermeléssel érintett törvényes használati és tulajdonjogai	Környezeti hatásvizsgálatok, gazdálkodási tervek, környezetvédelmi ellenőrzési jelentések, társadalmi

	felelősségvállalási megállapodások, a tulajdoni és használati jogokkal kapcsolatos igények és jogviták részletezése.
5. Az erdészeti ágazatot érintő kereskedelmi és vámügyi iratok	Általában rendelkezésre álló, papíralapú vagy elektronikus dokumentumok, pl. szerződések, banki szelvények, kereskedelmi levelezés, behozatali és kiviteli engedélyek, illetékfizetési elismervények, exporttilalmi listák, exportkvóták odaítélése stb.

A beszerzett iratokat összességükben kell értékelni, a beszállítói lánc egészén vizsgálva a nyomon követhetőséget. Az információknak ellenőrizhetőnek kell lenniük. A piaci szereplőnek minden esetben ellenőriznie kell például:

- hogy a különböző iratok összhangban állnak-e egymással és az egyéb forrásokból származó információkkal,
- hogy az egyes dokumentumok pontosan mit igazolnak,
- hogy milyen rendszeren alapulnak a dokumentumok (hatósági vagy független ellenőrzés stb.),
- az egyes iratok megbízhatóságát és hitelességét, vagyis hogy lehetnek-e hamisítottak vagy jogszerűtlenek.

Mindemellett a piaci szereplőnek figyelemmel kell lennie a korrupció lehetőségére is, különösen az erdészeti ágazatban. Ha nem elhanyagolható a korrupció veszélye, még a hivatalos hatósági iratok sem tekinthetők megbízhatónak. Az adott országban vagy régióban jellemző korrupció mértékéről több forrásból is lehet tájékozódni. A leginkább alkalmazott mutató a Transparency International Corruption Perceptions Index (korrupcióérzékelési index, CPI) mutatója, de más hasonló mutatók vagy adatok is használhatók.

Az alacsony CPI pontszám azt jelzi, hogy további ellenőrzésekre lehet szükség, és különös gondossággal kell meggyőződni az iratok hitelességéről, ami okkal vonható kétségbe. A piaci szereplőnek tisztában kell lennie azzal, hogy egy ország CPI pontszáma a korrupció mértékének lakossági megítélését tükröző átlagos érték, ezért nem feltétlenül vonatkoztatható konkrétan az erdészeti ágazatban uralkodó helyzetre. Ezenfelül a korrupció valószínűsége eltérő lehet egy ország különböző régiói között.

Minél több jel utal egy konkrét esetben a korrupció veszélyére, annál alaposabban kell további bizonyítékokat szerezni annak megelőzése érdekében, hogy illegálisan kitermelt fa jusson be az Unió piacára. Ilyen további bizonyíték lehet a harmadik fél általi hitelesítési rendszerben való részvétel (lásd ezen útmutató 6. pontját), a független ellenőrzések igénybevétele vagy önellenőrzések végzése, illetve a faanyag-nyomonkövetési technológiák (pl. genetikai markerek vagy stabil izotópok) alkalmazása.

5A. A TERMÉKKÖR TISZTÁZÁSA – CSOMAGOLÓANYAGOK

A vonatkozó jogi rendelkezések: EUTR – 2. cikk és melléklet

A melléklet tartalma: „A 2658/87/EGK tanácsi rendelet I. mellékletében meghatározott Kombinált Nomenklatúrában⁶ besorolt fa és fatermékek, amelyekre e rendelet alkalmazandó”.

A 4819 HR-kód magyarázata: „Doboz, láda, tok, zsák és más csomagolóeszköz papírból, kartonból, cellulózvattából vagy cellulózszálból álló szövedékből; iratgyűjtő doboz, levéltartó doboz és hasonló cikk papírból vagy kartonból irodai, üzleti vagy hasonló célra”.

⁶ http://ec.europa.eu/taxation_customs/customs/customs_duties/tariff_aspects/combined_nomenclature/index_en.htm.

- **Amennyiben a fenti cikkek bármelyikét önálló termékként hozzák forgalomba a piacon, és nem egyszerűen egy másik termék csomagolásaként, akkor ezek a termékek a rendelet hatálya alá tartoznak, és alkalmazandó a kellő gondosság elve.**
- **Ha a 4415 vagy a 4819 HR-kód alá besorolt csomagolást egy másik termék „megtámasztására, védelmére vagy szállítására” használják, akkor az *nem tartozik* a rendelet hatálya alá.**

Ez azt jelenti, hogy a fent említett, a 4415 HR-kódra vonatkozó, az EUTR mellékletében zárójelben szereplő korlátozást értelemszerűen a 4819 HR-kódra is alkalmazni kell.

Ezekon a kategóriákon belül további különbség tehető a termék „alapvető jellegét” biztosító csomagolás és az olyan csomagolás között, amely egy adott termékhez van formázva és illesztve, de nem képezi a termék szerves részét. A Kombinált Nomenklatúra⁷ értelmezésének 5. általános szabálya tisztázza ezeket a különbségeket; alább pedig az értelmezést segítő példák találhatók. Ezek a további különbségtételek azonban csak a rendelet hatálya alá tartozó áruk kis része esetében relevánsak.

Összegzésképp a rendelet hatálya alá tartoznak:

- a 4415 vagy 4819 HR-kód alá sorolt, önálló termékként forgalomba hozott csomagolóanyagok,
- a 4415 vagy 4819 HR-kódok alá sorolt olyan tárolóeszközök, amelyek a termék alapvető jellegét biztosítják: pl. díszített ajándékdobozok.

Nem tartoznak a rendelet hatálya alá:

- ✓ az árut tartalmazó csomagolóanyagok, amelyeket kizárólag egy másik termék megtámasztására, védelmére vagy szállítására használnak (és amelyek nem feltétlenül faalapú termékek).

5 B. A TERMÉKKÖR TISZTÁZÁSA – HULLADÉKOK ÉS ÚJRAHASZNOSÍTOTT TERMÉKEK

A vonatkozó jogi rendelkezések: EUTR (11) preambulumbekzdés és 2. cikk, valamint 2008/98/EK irányelv, 3. cikk, 1. pont

A következőkre vonatkozó kivételről van szó:

- ✓ a melléklet hatálya alá tartozó fajtájú fatermékek, amelyeket az életciklusukat befejezett anyagból készítettek, és amelyeket egyébként hulladékként kezeltek volna (pl. bontott épületekből származó fa, illetve hulladékfából készült termékek).

A kivétel azonban **nem vonatkozik** a következőkre:

- ✓ az életciklusukat *be nem fejezett*, de egyébként hulladékként kezelendő anyagot felhasználó gyártási folyamatok melléktermékeire.

Példák

A rendelet hatálya alá tartozik-e a fűrészüzemben melléktermékként keletkező faforgács és fűrészpor?

Igen. Azonban a belső piacon már forgalomba hozott anyagból keletkező faforgács vagy más fatermék tekintetében nem alkalmazandóak a rendeletnek a „forgalomba hozatalra” vonatkozó előírásai (az EUTR 2. cikke b) pontjának utolsó mondata).

A rendelet hatálya alá tartoznak-e a bontott házakból nyert fából készült bútorok?

Nem, az ilyen termékekben felhasznált anyag már befejezte az életciklusát, és egyébként hulladékként kezelték volna.

⁷ <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/HU/TXT/PDF/?uri=OJ:C:2015:076:FULL&from=HU>.

6. A HARMADIK FÉL ÁLTAL VÉGZETT HITELESÍTÉS SZEREPE A KOCKÁZATÉRTÉKELÉS ÉS KOCKÁZATCSÖKKENTÉS KONTEXTUSÁBAN⁸

A vonatkozó jogi rendelkezések: EUTR (19) preambulumbekzdés és 6. cikk – A kellő gondosság elvén alapuló rendszer + 607/2012/EU bizottsági végrehajtási rendelet, 4. cikk – Kockázatértékelés és -csökkentés

A. Háttér-információk

A fatermékekkel kapcsolatos egyedi vásárlói igényeknek való megfelelés érdekében az erdők minősítésére és a fakitermelés jogszerűségének igazolására sokféle önkéntes rendszert alkalmaznak. Ezeknek rendszerint részét képezi az erdőgazdálkodási üzemen belül követendő erdőgazdálkodási gyakorlatot meghatározó előírás, például: általános elvek, követelmények és mutatók, az előírásnak való megfelelés ellenőrzésének és a minősítések odaítélésének követelményei; és egy külön felügyeleti lánca vonatkozó minősítés, amely a teljes forgalmazási láncban igazolja, hogy a termék teljes vagy más meghatározott mértékben csak minősített erdőkből származó fát tartalmaz.

Harmadik fél által végzett minősítésnek azt nevezik, amikor valamely, az erdőgazdálkodó féltől, a gyártótól vagy a kereskedőtől, illetve a minősítést kérő vásárlótól eltérő szervezet végzi az értékelést és ítéli oda a minősítést. A minősítési rendszerek általában megkövetelik, hogy a harmadik felek képesek legyenek az értékelés elvégzésére való alkalmasságukat egy akkreditációs eljárás során igazolni, vagyis meg kell felelniük az ellenőrök készségeire vonatkozó előírásoknak és megfelelő rendszereket kell követniük. A Nemzetközi Szabványügyi Szervezet (ISO) közzétett mind a minősítő testületekre, mind az értékelési gyakorlatokra vonatkozó szabványokat. A fakitermelés jogszerűségének igazolására szolgáló márkavédett rendszereknek általában nem szükséges akkreditáltaknak lenniük, bár ezeket gyakran akkreditált minősítési szolgáltatásokat kínáló szervezetek alkalmazzák.

Az erdőgazdálkodási minősítési előírások általában kitérnek az erdőgazdálkodási üzem irányítására vonatkozó jogszabályoknak való megfelelés követelményére is. A rendszerüzemeltetési előírások – mint például a környezetvédelmi irányítási vagy minőségirányítási előírások – általában nem tartalmazznak ilyen követelményt, illetve az értékelés során azt nem ellenőrzik szigorúan.

B. Iránymutatás

Annak mérlegelésekor, hogy egy piaci szereplő használjon-e minősítési rendszert vagy jogszerűségi igazolást annak biztosítására, hogy a valamely termékben található fa jogszerűen került kitermelésre, azt kell meghatározni, hogy a rendszer tartalmaz-e olyan előírást, amely lefedi az összes alkalmazandó jogszabályt. Ehhez a piaci szereplőnek bizonyos mértékig ismernie kell e rendszert, és azt is, hogy azt hogyan alkalmazzák a kitermelés helye szerinti országban. A minősített termékek általában olyan címkével vannak ellátva, amely feltünteti a minősítési feltételeket és az ellenőrzési folyamat követelményeit meghatározó minősítő szervezet nevét. Az ilyen szervezetek általában tudnak információt szolgáltatni a minősítés hatóköréről és arról, hogyan alkalmazták azt a kitermelés helye szerinti országban, beleértve az olyan részleteket is, mint a helyszíni ellenőrzések jellege és gyakorisága.

A piaci szereplőnek meg kell győződnie arról, hogy az igazolást kibocsátó harmadik fél megfelelő képesítésekkel rendelkezik, továbbá a minősítési rendszer tekintetében és az illetékes akkreditáló testület megítélése szerint megfelelő a státusza. A rendszerek szabályozásáról általában maga a minősítési rendszer nyújt információt.

Egyes rendszerek lehetővé teszik a minősítést akkor is, ha a termékben található fa bizonyos százaléka felel meg maradéktalanul a minősítési előírásnak. Ezt a százalékos értéket általában feltüntetik a címkén.

⁸ Megjegyzendő, hogy az ilyen hitelesítésnek nem ugyanaz a jogállása, mint a FLEGT-engedélyeknek és a CITES-engedélyeknek (lásd az alábbi 10. pontot).

Ilyen esetekben fontos, hogy a piaci szereplő tájékozódjon arról, hogy végeztek-e ellenőrzéseket a nem minősített rész tekintetében, és hogy ezek az ellenőrzések megfelelő bizonyítékkal szolgáltak-e az alkalmazandó jogszabályoknak való megfelelésről.

A felügyeleti láncra vonatkozó minősítés annak bizonyítására használható, hogy a forgalmazási láncba nem kerül ismeretlen eredetű vagy nem engedélyezett fa. Ezek a rendszerek általában annak biztosításán alapulnak, hogy a forgalmazási láncba a „kritikus ellenőrzési pontokon” csak engedélyezett fa kerül, és a termék az előző, felügyeletet ellátó félig (akinek szintén rendelkeznie kell felügyeleti minősítéssel) követhető nyomon, nem pedig az erdőig, ahol a kitermelés történt. A felügyeleti láncra vonatkozó minősítéssel rendelkező termék tartalmazhat különböző forrásokból származó minősített és egyéb engedélyezett anyagot vegyesen. Ha felügyeleti láncra vonatkozó minősítést használnak a jogszerűség bizonyítására, a piaci szereplőnek arról kell gondoskodnia, hogy az engedélyezett anyag megfeleljen az alkalmazandó jogszabályoknak, és hogy az ellenőrzések megfelelően biztosítsák más anyagok kizárását.

Meg kell jegyezni, hogy egy szervezet mindaddig fenntarthatja a felügyeleti láncra vonatkozó minősítést, amíg rendelkezik a minősített anyagok, valamint az engedélyezett és nem engedélyezett anyagok megengedett százalékos mértékének elhatárolására szolgáló rendszerekkel, akkor is, ha egy adott időpontban nem állít elő minősített terméket. Ha a piaci szereplő a minősítésre hagyatkozik, és felügyeleti láncra vonatkozó minősítéssel rendelkező beszállítótól vásárol, meg kell győződnie arról, hogy a vásárlandó termék a minősített termékek közé tartozik.

A harmadik felek által ellenőrzött hitelesítési rendszerek megbízhatóságának értékeléséhez a piaci szereplők használhatják többek között a következő kérdéseket::

- ✓ Teljesült-e a 607/2012/EU bizottsági végrehajtási rendelet 4. cikkében foglalt összes követelmény?
- ✓ A minősítési vagy egyéb, harmadik fél által ellenőrzött rendszer megfelel-e a nemzetközi vagy európai előírásoknak (pl. a vonatkozó ISO-iránymutatások, ISEAL-szabályzatok)?
- ✓ Rendelkezésre állnak-e megalapozott jelentések a harmadik fél által ellenőrzött hitelesítési rendszerek lehetséges hiányosságairól vagy problémáiról azokban az országokban, ahonnan a fát vagy fatermékeket importálják?
- ✓ A 607/2012/EU bizottsági végrehajtási rendelet 4. cikkének b), c) és d) pontjaiban említett ellenőrzéseket végző harmadik felek független akkreditált szervezetek?

7. A KELLŐ GONDOSSÁG ELVÉN ALAPULÓ RENDSZER RENDSZERES ÉRTÉKELÉSE

A vonatkozó jogi rendelkezések: EUTR 4. cikk – A piaci szereplők kötelezettségei

A „kellő gondosság elvén alapuló rendszer” egy olyan dokumentált és kipróbált, lépésről lépésre haladó módszer, amely magában foglal ellenőrzéseket is, és célja, hogy valamely üzleti folyamat konzisztens eredményt hozzon. Fontos, hogy a saját kellő gondosságon alapuló rendszerét alkalmazó piaci szereplő rendszeres időközönként értékelje a rendszert, és meggyőződjön arról, hogy a felelős szereplők követik a rájuk vonatkozó eljárásokat, valamint hogy a rendszer eléri a kívánt eredményt. A helyes gyakorlat szerint az ilyen értékelést évente célszerű elvégezni.

Az értékelést elvégezheti egy szervezeten belüli személy (lehetőleg olyasvalaki, aki független az eljárásért felelős személyektől), vagy egy külső szervezet is. Az értékelésnek fel kell tárnia az esetleges hiányosságokat és hibákat, és a szervezet vezetésének határidőket kell kitűznie ezek orvoslására.

A kellő gondosság elvén alapuló rendszer értékelésekor meg kell győződni például arról, hogy dokumentált eljárásokat alkalmaznak-e a következők érdekében:

- a forgalomba hozandó fatermékek szállítmányaira vonatkozó fő adatok összegyűjtése és rögzítése,
- azon kockázat felmérésére, hogy az adott termék bármely összetevője tartalmazhat-e illegálisan kitermelt fát,
- annak meghatározása, hogy a különböző szintű kockázatok esetében milyen intézkedést kell tenni.

Az értékelés során meg kell győződni arról, hogy az eljárások egyes lépéseinek elvégzéséért felelős személyek értik és végrehajtják azokat, és megfelelő ellenőrzések működnek annak érdekében, hogy az eljárások valóban hatékonyak legyenek (vagyis azonosítják és kizárják a kockázatos szállítmányokat).

8. ÖSSZETETT TERMÉKEK

A vonatkozó jogi rendelkezések: EUTR - 6. cikk (1) bekezdés

Az információhoz való hozzáférés biztosítására vonatkozó kötelezettség teljesítése érdekében a piaci szereplőnek az összetett termékek vagy az összetett, faalapú összetevőt tartalmazó termékek esetében tájékozódnia kell a keverékben felhasznált valamennyi anyag eredetéről, beleértve a fafajokat, az egyes összetevők kitermelésének helyét, valamint ezen összetevők származásának jogszerűségét is.

Gyakran nehéz azonosítani az összetett fatermékek valamennyi összetevőjének pontos eredetét. Ez különösen igaz az olyan átalakított termékekre, mint a papír, a farostlemez és a forgácslemez, ahol a fajok azonosítása is nehéz lehet. Ha a termék gyártásához különböző fafajokat használnak fel, a piaci szereplőnek listát kell bemutatnia az összes olyan fafajról, amelyeket felhasználhattak a fatermék gyártása során. A fajokat a nemzetközileg elfogadott fanómenklatúrákkal összhangban kell felsorolni (pl. DIN EN 13556: Európában használt fafajok jegyzéke; Nomenclature Générale des Bois Tropicaux, ATIBT, 1979.).

Ha megállapítható, hogy egy összetett termék valamely alkotórészét már a termékben való felhasználását megelőzően forgalomba hozták, vagy a termék olyan anyagból készült, amely már az életciklusának végére ért, és egyébként hulladékként kezelték volna (lásd az 5b. pontot), akkor a szóban forgó alkotórész tekintetében nincs szükség kockázatértékelésre. Ha például egy piaci szereplő által gyártott és forgalmazott termék olyan faforgács-keveréket tartalmaz, amelynek egy része az Európai Unióban már forgalomba hozott fatermékekből származik, más része pedig az Európai Unióba általa importált új faanyag, akkor a kockázatértékelést csak az importált részre kell elvégeznie.

A piaci szereplők szállítmányaira vonatkozó példákat a II. melléklet tartalmazza.

9. ERDÉSZETI SEKTOR

A vonatkozó jogi rendelkezések: EUTR – 2. cikk

Ez csak a fakitermelés helye szerinti országok azon – a fa és a fatermékek exportjára vonatkozó – jogszabályi és közigazgatási rendelkezései kapcsán kerül említésre, amelyeknek meg kell felelni. A követelmény a kitermelés szerinti országból történő exportra, nem az Európai Unióba irányuló export országára vonatkozik. Ha például a fát X országból Y országba exportálták, azután pedig az Európai Unióba, akkor a követelményt az X országból történő exportra kell alkalmazni, nem pedig az Y országból az Európai Unióba irányuló exportra.

Az alkalmazandó jogszabályok közé tartoznak többek között az alábbiak:

- a fatermékek exportjára vonatkozó tilalmak, kvóták és más korlátozások, például a feldolgozatlan rönk vagy a durva fűrészáru kivételének tilalma;
- a fa és a fatermékek exportengedélyezési követelményei;
- a fát és a fatermékeket exportáló jogalanyok által megkövetelt hatósági engedély;
- a fatermékek exportjára vonatkozó adók és illetékek megfizetése.

10 A. A CITES-TANÚSÍTVÁNNYAL ÉS A FLEGT-ENGEDÉLLYEL RENDELKEZŐ FA

A vonatkozó jogi rendelkezések: EUTR – 3. cikk

A rendelet kimondja, hogy a FLEGT-engedéllyel vagy CITES-tanúsítvánnyal (CITES: a veszélyeztetett

vadon élő állat- és növényfajok nemzetközi kereskedelméről szóló egyezmény) rendelkező fa és fatermékek legálisan kitermeltek tekintendők. Vagyis:

- a) az ilyen dokumentációval ellátott termékeket forgalomba hozó piaci szereplőknek nem szükséges azok tekintetében a kellő gondosság elve alapján eljárni; elegendő, ha az áru státusát érvényes dokumentumokkal tudják igazolni; továbbá
- b) a hatáskörrel rendelkező tagállami hatóságok is úgy kell tekintsék, hogy ezeket a termékeket legálisan termelték ki, és nem állhat fenn a rendelet előírásainak megsértése.

A harmadik országok és az EU között létrejött önkéntes partnerségi megállapodások értelmében ugyanis a szabályszerűségi ellenőrzéseket és a kellő gondosság elvét már az exportáló országban alkalmazzák ezekre a termékekre, így a piaci szereplők kockázatmentesnek tekinthetik azokat.

10 B. A CITES-BEN FELSOROLT FAFAJOKBÓL KÉSZÜLT, DE OTT TERMÉKKÉNT NEM SZEREPLŐ FATERMÉKEK

A vonatkozó jogi rendelkezések: EUTR – 3. cikk + 338/97/EK tanácsi rendelet

A CITES és a vadon élő állat- és növényfajok kereskedelmét szabályozó uniós rendeletek

A CITES olyan kormányközi megállapodás, amelynek célja biztosítani, hogy a vadon élő állat- és növényfajok nemzetközi kereskedelme ne veszélyeztesse e fajok fennmaradását. Különböző mértékű védelmet nyújt több mint 30 000 állat- és növényfaj számára. Működési elve, hogy korlátozza bizonyos fajok egyedeinek nemzetközi kereskedelmét. A korlátozások között szerepel egy engedélyezési rendszer kötelező használata az egyezmény hatálya alá tartozó fajok importja és (újra)exportja esetén.

Az egyezmény hatálya alá tartozó fajokat három függelék tartalmazza, ezekben a tudományos szakvélemények alapján szükséges védelem szintje szerint kerülnek felsorolásra a fajok. Az I. függelék a kihalással fenyegetett fajokat tartalmazza. Ezek példányainak kereskedelme csak kivételes körülmények között engedélyezhető. A II. függelék a közeljövőben kihalással nem fenyegetett, de felügyelendő fajokat sorolja fel, amelyek kereskedelmét korlátozni szükséges a fennmaradásukat veszélyeztető kizsákmányolás elkerülése érdekében. A III. függelékben azon fajok szerepelnek, amelyek legalább egy országban védettek, ha az ország kérte a CITES részes feleinek segítségét a kereskedelem korlátozása érdekében.

Az EU-ban a CITES a vadon élő állat- és növényfajok kereskedelmét szabályozó rendeletek⁹ révén kerül végrehajtásra. A Tanács 338/97/EK rendelete szabályozza a négy (A–D.) mellékletében felsorolt fajok példányainak¹⁰ Unióba történő behozatalát, Unióból való exportját vagy újraexportját és Unió belüli mozgását. Különböző ellenőrzések alkalmazandók attól függően, hogy egy faj melyik mellékletben szerepel. Az uniós rendelkezések néha túlmutatnak a CITES rendelkezésein.

A probléma

⁹ Ezek a következők: a legutóbb az 1320/2014/EU bizottsági rendelettel módosított, a vadon élő állat- és növényfajok számára kereskedelmük szabályozása által biztosított védelemről szóló 338/97/EK tanácsi rendelet (az alaprendelet); a legutóbb az (EU) 56/2015 bizottsági rendelettel módosított, a 338/97/EK tanácsi rendelet végrehajtására vonatkozó részletes szabályok megállapításáról szóló 865/2006/EK rendelet (a végrehajtási rendelet); az (EU) 57/2015 bizottsági végrehajtási rendelettel módosított, 2012. augusztus 23-i 792/2012/EU bizottsági végrehajtási rendelet a vadon élő állat- és növényfajok számára kereskedelmük szabályozása által biztosított védelemről szóló 338/97/EK tanácsi rendeletben előírt engedélyek, bizonyítványok és más okmányok mintáira vonatkozó szabályok megállapításáról és a 865/2006/EK bizottsági rendelet módosításáról (az engedélyekről szóló rendelet); és a Bizottság 888/2014/EU végrehajtási rendelete egyes vadon élő állat- és növényfajok példányai Unióba történő behozatalának tilalmáról. Ezekon túl egy felfüggesztési rendelet is érvényben van, amely bizonyos fajok példányainak bizonyos országokból az Unióba való behozatalát tiltja.

¹⁰ A „példány” szónak itt meghatározott jelentése van. A 338/97/EK tanácsi rendelet 2. cikkének t) pontja fejtja ki.

A CITES függelékei és a 338/97/EK tanácsi rendelet mellékletei esetenként csak valamely faj egyes részeit vagy származékait sorolják fel, illetve egy fajnak csak valamely adott populációját¹¹. Ha egy tételre vagy termékre nem alkalmazandó a 338/97/EK tanácsi rendelet (például mert a mellékletekben nem vagy csak részben szerepel), nem vonatkoznak rá a vadon élő állat- és növényfajok kereskedelmét szabályozó uniós rendelkezések. A 995/2010/EU rendelet 3. cikke nem alkalmazandó az ilyen termékekre, ezért azok nem tekinthetők automatikusan legálisan kitermeltnek a rendelet értelmében.

Az alábbi táblázat két konkrét példát mutat be:

<p>1.) B. melléklet – <i>Swietenia macrophylla</i> (II) (a neotrópusi régió populációja, beleértve Közép- és Dél-Amerikát és a Karib-térséget) #6</p>	<p>E faj esetében a 338/97/EK tanácsi rendelet B. melléklete csak a rönköt, a fűrészfát, a furnérlemezt és a rétegelt lemezt sorolja fel. Továbbá a korlátozás csak a neotrópusi populációkra vonatkozik, és például az Indonéziában (ültetvényen) növényeket nem érinti. Az említett populációkból származó említett termékek Unióba való behozatalára alkalmazni kell a 338/97/EK tanácsi rendelet rendelkezéseit.</p>	<p><u>Csak</u> a rönk, a fűrészfa, a furnérlemez és a rétegelt lemez tartozik a 338/97/EK tanácsi rendelet hatálya alá, és (amennyiben behozataluk is megfelel a rendelet rendelkezéseinek) ezek legálisan kitermeltnek tekinthetők a 995/2010/EU rendelet 3. cikke értelmében. Az e fajtól készült más termékekre nem vonatkozik a 338/97/EK rendelet szerinti korlátozás, sem a 995/2010/EU rendelet 3. cikke alapján a jogszerűség vétele.</p>
<p>2.) B. melléklet – <i>Swietenia mahagoni</i> (II) #5</p>	<p>E faj esetében a 338/97/EK tanácsi rendelet B. melléklete csak a rönköt, a fűrészfát és a furnérlemezt sorolja fel. Az említett termékek Unióba való behozatalára alkalmazni kell a 338/97/EK tanácsi rendelet rendelkezéseit.</p>	<p><u>Csak</u> a rönk, a fűrészfa és a furnérlemez tartozik a 338/97/EK tanácsi rendelet hatálya alá, és (amennyiben behozataluk is megfelel a rendelet rendelkezéseinek) ezek legálisan kitermeltnek tekinthetők a 995/2010/EU rendelet 3. cikke értelmében. Az e fajtól készült más termékekre (többek között a furnérlemezeire) nem vonatkozik a 338/97/EK rendelet szerinti korlátozás, sem a 995/2010/EU rendelet 3. cikke alapján a jogszerűség vétele.</p>

Következtetés

A piaci szereplőknek kiemelt figyelemmel kell kezelniük azon termékek behozatalát, amelyekre vonatkozik a fa- és fatermékpiaci rendelet, de amelyek **nem** tartoznak a vadon élő állat- és növényfajok kereskedelmét szabályozó uniós rendelkezések hatálya alá (például mert csak részben szerepelnek a 338/97/EK tanácsi rendelet mellékleteiben). A 995/2010/EU rendelet alapján nem vélelmezhető e termékek behozatalának jogszerűsége.

A piaci szereplőknek tehát éppúgy kellő gondossággal kell eljárnia, mint az egyéb termékek behozatala esetében. Kétség esetén az exportáló ország(ok) CITES irányító hatóságával kell felvenni a kapcsolatot. Ezek elérhetősége a CITES honlapján az alábbi linken keresztül érhető el: <http://www.cites.org/cms/index.php/component/cp>.

¹¹ Ha egy faj szerepel az A., a B. vagy a C. mellékletben, akkor annak minden része és származéka is szerepel ugyanazon mellékletben, kivéve, ha az adott fajra vonatkozó jegyzetben feltüntetik, hogy csak bizonyos részei és származékai szerepelnek ott. A 338/97/EK tanácsi rendelet 12. megjegyzése magyarázza a „#” jel és az azt követő szám alkotta jelöléseket.

A piaci szereplőnek figyelemmel kell lennie arra is, hogy a 338/97/EK tanácsi rendelet mellékletei két- vagy háromévente módosulnak a CITES I. és II. függelékeinek módosításait követendő. A 338/97/EK tanácsi rendelet C. melléklete szükség szerint módosul (új fajok felvétele vagy fajok törlése), a CITES III. függelékének megfelelően (a módosításokról a CITES részes felei az egyezmény titkársága révén értesülnek).

Egyes tagállamokban a 338/97/EK tanácsi rendeletben előírtnál szigorúbb szabályozás is lehet érvényben (van, ahol a C. vagy a D. mellékletben szereplő fajok behozatala vagy kereskedelme esetén további engedélyek bemutatására van szükség).

11. ÜGYNÖKÖK

A vonatkozó jogi rendelkezések: EUTR – 2., 6. és 10. cikk

A. Háttér-információk

Ügynök az, aki egy szerződés valamely szerződő felének nevében és számlájára jár el. A faiparban az ügynök a beszállító és a vevő nevében is eljárhat. A szerződő felek mindenképpen a beszállító és a vevő, az ügynök mindössze közvetít.

Egyes ügynökök nem tudják vagy leginkább kereskedelmi okokból nem akarják megosztani üzletfeleik vagy beszállítói láncuk adatait az importőrrel. Ilyenkor előfordulhat, hogy az importőr nem fér hozzá azokhoz az alapvető adatokhoz, amelyek alapján kellő gondossággal járhatna el a 995/2010/EU rendeletnek megfelelően.

Az ügynök székhelye lehet másik országban, mint az importőré.

B. Iránymutatás

Az ügynökök és a kellő gondosság

A kellő gondosság követelménye egyformán alkalmazandó az ügynökkel és az ügynök nélkül dolgozó piaci szereplőkre. Amennyiben egy a beszállításban részt vevő ügynök nem tud vagy nem akar elegendő információt szolgáltatni ahhoz, hogy a piaci szereplő eleget tegyen a kellő gondosság követelményének, a piaci szereplőnek meg kell változtatnia beszállítási láncát annak érdekében, hogy ez lehetővé váljon.

Eltérő országokban bejegyzett ügynökök és piaci szereplők

A hatáskörrel rendelkező hatóságok azon kötelessége, hogy ellenőrizzék a piaci szereplőket, független az ügynökök igénybevételeitől. A hatáskörrel rendelkező hatóság általi ellenőrzésre mindenképpen abban az országban kerül sor, ahol a fát forgalomba hozzák. Amennyiben a piaci szereplő egy másik országban bejegyzett ügynök közvetítésével szerezte be a fát, elképzelhető, hogy a piaci szereplőt ellenőrző hatáskörrel rendelkező hatóság együttműködést kezdeményez az ügynök székhelye szerinti ország hatáskörrel rendelkező hatóságával vagy hatóságaival, vagy akár más illetőségű hatóságokkal is.

12. ELLENŐRZŐ SZERVEZETEK

A vonatkozó jogi rendelkezések: EUTR – 8. cikk + 363/2012/EU bizottsági végrehajtási rendelet – 8. cikk + 607/2012/EU bizottsági végrehajtási rendelet – 6. cikk

1. Az ellenőrző szervezetek és a hatáskörrel rendelkező hatóságok közötti kommunikáció és egyeztetés

A. Háttér-információk

Az ellenőrző szervezetek és a hatáskörrel rendelkező hatóságok közötti hatékony kommunikáció mindkét fél munkáját segíti. Ha a hatáskörrel rendelkező hatóság tudja, mely piaci szereplők dolgoznak ellenőrző szervezettel, ezt figyelembe veheti az ellenőrzések kockázatalapú tervezésekor, például kevesebb helyszíni ellenőrzést hajt végre az ilyen piaci szereplőknél. Ez minden érintett számára előnyös.

Hasonlóképp ha a hatáskörrel rendelkező hatóság tudomására jut, hogy mely piaci szereplők alkalmazzák elégtelenül az ellenőrző szervezet által biztosított, kellő gondosság elvén alapuló rendszert, ezt figyelembe véve fokozható az adott piaci szereplők ellenőrzése. Mindez megkönnyíti a hatáskörrel rendelkező hatóság munkáját. A 995/2010/EU rendelet 8. cikke (1) bekezdésének c) pontja értelmében az ellenőrző szervezetek számára kötelező megosztani az említett információkat a hatósággal.

Amennyiben egy ellenőrző szervezet jogszerűtlenségre vonatkozó bizonyítékot tár fel, valamennyi tagállam hatáskörrel rendelkező hatóságának segíti a munkáját.

B. Iránymutatás

Az ellenőrző szervezeteket kérjük, hogy a tevékenységük helyszínénél szolgáló tagállamok hatóságai előtt fedjék fel ügyfeleik éves jelentéseit, szerződéseinek hatályát és érvényességét.

2. Összeférhetetlenség

A. Háttér-információk

Az uniós fa- és fatermékpiaci rendelet és a hozzá kapcsolódó rendeletek használják az összeférhetetlenség fogalmát, és előírják a rendszerek olyan működtetését, ami által az összeférhetetlenség elkerülhető.

Összeférhetetlenség akkor merül fel, ha valakinek személyes vagy egyéb másodlagos érdeke fűződik egy helyzethez, és az befolyásolhatja vagy látszólag befolyásolhatja kötelezettségeinek pártatlan és tárgyilagos teljesítését (az Európa Tanács ajánlása alapján: Recommendation No. R (2000)10E).

B. Iránymutatás

Az összeférhetetlenség elkerülése érdekében az ellenőrző szervezetnek rendelkeznie kell a következőkkel, amelyeket alkalmaz és rendszeresen frissít:

- szerződéses kötelezettség keretébe tartozó írásos eljárás, amely alapján a személyzet köteles írásban felfedni minden lehetséges és minden fennálló összeférhetetlenséget;
- írásos eljárás azokról a válaszlépésekről, amelyeket akkor kell alkalmazni, ha harmadik felek szavahihető módon potenciális összeférhetetlenséget jeleznek;
- írásos eljárás a potenciális összeférhetetlenség feloldását célzó időszerű és megfelelő válaszlépések meghatározására, amelyekkel biztosítható, hogy összeférhetetlenség nem befolyásolja, sőt látszólag sem befolyásolhatja az ellenőrző szervezet döntéseit;
- a felmerült potenciális összeférhetetlenségi esetek és a feloldásuk érdekében hozott intézkedések dokumentálására vonatkozó írásos eljárás.

3. A kellő gondosság elvének megfelelő eljárásra vonatkozó igazolások használata harmadik országokban

A. Háttér-információk

A kellő gondosság elvén alapuló rendszer keretében egyes piaci szereplők számára az ellenőrző szervezetek nem uniós testvérvállalatai igazolásokat állítottak ki. Bizonyos esetekben az igazolást olyan

tájékoztatás kísérte, miszerint az mentesíti őket a kellő gondosság gyakorlása alól. A jog azonban nem rendelkezik kifejezetten az ilyen igazolások kezeléséről.

B. Iránymutatás

Az ilyesfajta igazolás nem mentesíti a piaci szereplőt az EUTR 6. cikke szerinti kellő gondossággal való eljárás kötelezettsége alól. Amennyiben egy ellenőrző szervezet vagy annak nem uniós testvérvállalata ilyen igazolást állít ki, azon meg kell jelölni, hogy az igazolás nem mentesíti a piaci szereplőt a kellő gondosság alkalmazása alól.

A kellő gondosságon alapuló rendszer keretében mindazonáltal használhatók ilyen igazolások, a megfelelést igazoló egyéb iratokhoz (pl. jogszerűségi igazolás) hasonlóan. A piaci szereplőnek pontosan meg kell állapítania, hogy az igazolás mire vonatkozik, és milyen gyakran végez ellenőrzést a kellő gondosságon alapuló rendszer keretében. Az ellenőrzéseket végző vállalatnál érdemes kapcsolattartóval rendelkeznie, ahol kérdéseket tehet fel, illetve meggyőződhet az igazolások hitelességéről.

4. Azon ellenőrző szervezetek ellenőrzése, amelyek olyan tagállamban is nyújtanak szolgáltatásokat, ahol nincsen kirendeltségük

A. Háttér-információk

Több olyan ellenőrző szervezet is működik, amely minden tagállamban kínál szolgáltatásokat, bár nincs minden országban kirendeltsége. Ezért felmerül a kérdés, hogy a hatáskörrel rendelkező hatóság által az ellenőrző szervezetek felett végzett ellenőrzésekre minden tagállamban sort kell-e keríteni, vagy csak azokban, ahol a szervezet kirendeltséggel rendelkezik.

B. Iránymutatás

Az EUTR 8. cikkének (4) bekezdése értelmében a hatáskörrel rendelkező hatóságok rendszeres időközönként ellenőrzéseket hajtanak végre, hogy megvizsgálják az illetékességi területükön működő ellenőrző szervezeteket. „Működés” alatt az EUTR 8. cikkének (1) bekezdése szerinti tevékenységeket kell érteni, vagyis hogy: megadja a piaci szereplőknek a kellő gondosság elvén alapuló rendszer alkalmazására vonatkozó jogosultságot, és ellenőrzi annak megfelelő alkalmazását.

Amennyiben egy ellenőrző szervezet szolgáltatásokat nyújt a piaci szereplők számára egy hatáskörrel rendelkező hatóság illetékességi területén, a hatóságnak legalább két évente ellenőriznie kell az ellenőrző szervezetet. A hatóságnak csak akkor nem szükséges ellenőrzést végeznie az ellenőrző szervezetnél, ha az illetékességi területén az nem nyújt szolgáltatásokat.

Az ellenőrző szervezeteknek tisztában kell lenniük azzal, hogy még ha nincs is kirendeltségük egy adott tagállamban, az adott tagállam hatáskörrel rendelkező hatósága általi ellenőrzés céljából kötelesek személyzetéről gondoskodni és információkat elérhetővé tenni a hatóság számára, annak igényei szerint. A hatóság nem utazik az ellenőrző szervezet székhelyére.

A hatáskörrel rendelkező hatóság köteles legalább két évente ellenőrzést végezni az illetékességi területén székhellyel rendelkező ellenőrző szervezetnél. A székhely a Bizottság weboldalán megjelölt központi iroda.

A hatáskörrel rendelkező hatóságokat bátorítjuk arra, hogy vizsgálataik eredményét osszák meg egymással.

5. A hatáskörrel rendelkező hatóság ellenőrzései azon piaci szereplők fölött, akik ellenőrző szervezeteket vesznek igénybe

A. Háttér-információk

A 995/2010/EU rendelet 8. cikke (1) bekezdésének b) pontja úgy rendelkezik, hogy az ellenőrző szervezet ellenőrzi saját kellő gondosság elvén alapuló rendszerének a piaci szereplők általi megfelelő alkalmazását. A hatáskörrel rendelkező hatóság minden piaci szereplőt ellenőriz, azokat is, amelyek egy ellenőrző szervezet kellő gondosság elvén alapuló rendszerét használják.

B. Iránymutatás

Az ellenőrzések kockázatalapú tervezésekor a hatáskörrel rendelkező hatóságnak az ellenőrző szervezetek kellő gondosság elvén alapuló rendszereit igénybe vevő piaci szereplőket is számításba kell vennie. Mindazonáltal tekintettel lehet az ellenőrző szervezetek szerepére, például az ő rendszereiket kielégítő ellenőrzés mellett használó piaci szereplőket tekintheti kisebb kockázatúnak.

I. MELLÉKLET

HOGYAN KELL A GYAKORLATBAN ÉRTELMEZNI A FORGALOMBA HOZATAL FOGALMÁT?

Alább olyan eseteket szemléltetünk, ahol a vállalat/magánszemély piaci szereplőnek minősül az EUTR értelmében.

1. forgatókönyv

C gyártó papírt vásárol az EU-n kívüli harmadik országból, azt importálja az EU-ba (bármelyik tagállamba), és a papírt füzetek gyártásához használja fel. Azokat aztán eladja egy másik tagállamban található D kereskedőnek. A füzet az EUTR mellékletének hatálya alá tartozó termék.

- ▶ C gyártó akkor válik piaci szereplővé, amikor importálja a papírt a saját vállalkozásában történő felhasználás céljából.

2. forgatókönyv

G kiskereskedő pénztárgépszalagot vásárol az Európai Unió kívüli harmadik országban, és importálja azt az Európai Unióba, ahol az üzleteiben használja fel.

- ▶ G kiskereskedő akkor válik piaci szereplővé, amikor az Unióba importálja a pénztárgépszalagot a saját vállalkozásában történő felhasználás céljából.

3. forgatókönyv

Az uniós székhellyel rendelkező C gyártó bevonattal rendelkező csomagolópapírt vásárol közvetlenül egy harmadik országbeli gyártótól, és később az uniós piacon eladott termékeinek csomagolására használja azt.

- ▶ C gyártó akkor válik piaci szereplővé, amikor az Unióba importálja a papírt a saját vállalkozásában történő felhasználás céljából, még akkor is, ha csak csomagolásra használja, mert a papírt termékként importálta.

[A 4., 5. és 6. forgatókönyv olyan helyzeteket mutat be, amikor uniós szereplők vásárolnak fát és fatermékeket nem uniós szereplőktől különböző körülmények között, amelyeket az egyes forgatókönyvek végén fejtünk ki.]

4. forgatókönyv

Az uniós székhellyel rendelkező H fakereskedő online vásárol faforgácslapot az Európai Unió kívüli székhelyű beszállítótól. A szerződés értelmében az áru tulajdonjoga azonnal átszáll H fakereskedőre, bár a faforgácslap még az Európai Unión kívül található. A faforgácslapot J szállítványozó cég szállítja egy uniós tagállamba, ahol intézi a vámkezelést, majd leszállítja az árut H fakereskedő részére. Ezt követően H fakereskedő eladja a faforgácslapot K építési vállalkozónak.

- ▶ H fakereskedő akkor válik piaci szereplővé, amikor az ügynöke, J importálja a faforgácslapot az Európai Unióba forgalmazás vagy H vállalkozásában történő felhasználás céljából. A J szállítványozó cég pusztán ügynökként jár el, az árut H fakereskedő nevében szállítja.

[Ebben a forgatókönyvben a tulajdonjog a terméknek az Európai Unióba való fizikai belépését megelőzően száll át a nem uniós szereplőről az uniós szereplőre.]

5. forgatókönyv

Az uniós székhellyel rendelkező H fakereskedő online vásárol faforgácslapot az Európai Unió kívüli

székhellyel rendelkező L beszállítótól. A szerződés értelmében az áru tulajdonjoga csak akkor száll át H fakereskedőre, amikor a faforgácslapot leszállítják H fakereskedőnek az Egyesült Királyságban található telephelyére. L beszállító képviselőjében J szállítványozó importálja a faforgácslapot az Európai Unióba, és leszállítja azt H fakereskedő telephelyére.

- ▶ H fakereskedő akkor válik piaci szereplővé, amikor L beszállító J szállítványozója importálja a faforgácslapot az Európai Unióba forgalmazás vagy a H vállalkozásában történő felhasználás céljából.

[Ebben a forgatókönyvben a tulajdonjog csak azt követően száll át a nem uniós szereplőről az uniós szereplőre, hogy a termék fizikailag belép az Európai Unióba.]

6. forgatókönyv

A nem uniós székhelyű L beszállító importál egy szállítmány fát vagy faterméket az Európai Unióba, majd vevőt keres a szállítmánynak. H fakereskedő megvásárolja a fát vagy faterméket L-től, miután a szállítmány már fizikailag belépett az Európai Unióba, és azt ott L beszállító vámkezelte és szabad forgalomba bocsátotta. Ezután H fakereskedő a fát vagy faterméket saját vállalkozásában használja fel.

- ▶ L beszállító akkor válik piaci szereplővé, amikor a saját vállalkozásában történő forgalmazás céljából importálja a termékeket az Európai Unióba. H fakereskedő kereskedőnek minősül.

[Ebben a forgatókönyvben a tulajdonjog nem száll át a nem uniós szereplőről az uniós szereplőre azzal, hogy a termék fizikailag belép az Európai Unióba, és nem áll fenn előzetes szerződés sem.]

7. forgatókönyv

Az uniós székhelyű M kiskereskedő fatermékeket importál az Európai Unióba, és azt az üzletében közvetlenül értékesíti nem kereskedelmi fogyasztók felé.

- ▶ M kiskereskedő akkor válik piaci szereplővé, amikor importálja a fatermékeket az Európai Unióba a saját vállalkozásában történő forgalmazás céljából.

8. forgatókönyv

Az E energiavállalat faforgácsot vásárol közvetlenül egy unión kívüli harmadik országból, és azt az Európai Unióba importálja, ahol energiatermelésre használja fel, majd az energiát egy EU-tagállam nemzeti hálózata felé értékesíti. Bár a faforgács az EUTR hatálya alá tartozik, a vállalat által végtermékként értékesített energia már nem.

- ▶ Az E energiavállalat akkor válik piaci szereplővé, amikor importálja a faforgácsot az Európai Unióba a saját vállalkozásában történő felhasználás céljából.

9. forgatókönyv

F fakereskedő faforgácsot vásárol közvetlenül egy unión kívüli harmadik országból, és azt az Európai Unióba importálja, ahol eladja E energiavállalatnak. Az E energiavállalat energiatermelésre használja fel a faforgácsot az Európai Unióban, majd az energiát egy tagállam nemzeti hálózata felé értékesíti.

- ▶ F fakereskedő akkor válik piaci szereplővé, amikor importálja az EU-ba a faforgácsot saját vállalkozásában történő forgalmazás céljából.

[A 10. és a 10a. forgatókönyv azt emeli ki, hogy a lábon álló fa nem tartozik a rendelet hatálya alá. A pontos szerződési feltételektől függően a piaci szereplő lehet akár az erdőtulajdonos, akár az a vállalkozás, amelyik fakitermelési jogot szerzett a fa forgalmazása vagy saját vállalkozásában történő felhasználása céljából.]

10. forgatókönyv

Z erdőtulajdonos fát vág ki a saját területén, és a fát vásárlók részére értékesíti, vagy saját fűrészüzemében dolgozza fel.

- ▶ Z erdőtulajdonos akkor válik piaci szereplővé, amikor értékesítés vagy a saját vállalkozásában történő felhasználás céljából kitermeli a fát.

10a. forgatókönyv

Z erdőtulajdonos eladja az ingatlanán álló fa kitermelésének jogát A vállalkozás részére forgalmazás vagy A saját vállalkozásában történő felhasználás céljából.

- ▶ Az A vállalkozás akkor válik piaci szereplővé, amikor értékesítés vagy a saját vállalkozásában történő felhasználás céljából kitermeli a fát.

II. MELLÉKLET

AZ ÖSSZETETT TERMÉKEKRE VONATKOZÓ INFORMÁCIÓ – PÉLDÁK

Terméktípus	lapraszerelt konyhai felszerelések					Forgalomba hozható?
Időszak	2011. április – 2012. december					
Mennyiség	3 200 darab					
Összetevő	Leírás	Faj	Kitermelési ország/régió	Kitermelési koncesszió	Jogszerúségi bizonyíték	
Test	közepes sűrűségű rostlemez	vegyes fenyő: főleg erdei fenyő (<i>Pinus sylvestris</i>) és közönséges lucfenyő (<i>Picea abies</i>)	egynél több uniós tagállam	több	korábban forgalomba hozott – nem szükséges	Nem alkalmazandó
			északi fejlődő harmadik ország	több	tulajdonosi jogszerúségi ellenőrzés és nyomon követhetőség	Igen (ha garantálhatóan megbízható)
Felület	az EU-n kívülről importált nyomott famintás papírborítás	ismeretlen	ismeretlen	ismeretlen	nincs	Nem

Terméktípus	teljesen szétszerelt irodai bútor					Forgalomba hozható?
Időszak	2011. január – 2011. június					
Mennyiség	1 500 darab					
Összetevő	Leírás	Faj	Kitermelési ország/régió	Kitermelési koncesszió	Jogszerúségi bizonyíték	
Test	forgácslemez	szitka luc	EU tagállam	több	korábban forgalomba hozott – nem szükséges	Nem alkalmazandó
Eleje és háta	0,5 mm furnérlap	közönséges bükk (<i>Fagus sylvatica</i>)	EU tagállam	magán erdő-tulajdonosok	korábban forgalomba hozott – nem szükséges	Nem alkalmazandó

Terméktípus	faforgács					Forgalomba hozható?
Időszak	2012. január – 2012. december					
Mennyiség	10 000 tonna					
Összetevő	Leírás	Faj	Kitermelési ország/régió	Kitermelési koncesszió	Jogszerűségi bizonyíték	
	fűrészüzemi szélideszkák/erdőtulajdonosoktól lábongyűjtött fák maradványai	luc, fenyő és nyír vegyesen	EU tagállam	több magán erdőtulajdonos	tulajdonosi újratelepítési tervek	Nem alkalmazandó
	fűrészüzemi szélideszkák/útszéli gyűjtött rönkök maradványai	luc, fenyő és nyír vegyesen	EU tagállam	több magán erdőtulajdonos	korábban forgalomba hozott – nem szükséges	Nem alkalmazandó

Terméktípus	Indonéziából származó jegyzetpapír (90 g/m ²)					Forgalomba hozható?
Időszak	2012. április – 2013. március					
Mennyiség	1 200 tonna					
Összetevő	Leírás	Faj	Kitermelési ország/régió	Kitermelési koncesszió	Jogszerűségi bizonyíték	
	rövidszálú papírost	Acacia mangium	trópusi fejlődő harmadik ország, ismert terület	ipari erdei ültetvényre vonatkozó koncesszió XXX	jogszerűségi igazolás	Igen (ha garantálhatóan megbízható)
	rövidszálú papírost	vegyes trópusi keményfa	trópusi fejlődő harmadik ország, ismert terület	természetes másodlagos erdő irtása cellulózfa vagy olajpálma telepítése céljából	nincs	Nem
	hosszúszálú papírost	Pinus radiata	mérsékelt övi harmadik ország	erdőültetvény	felügyeleti minősítés bizonyítványa	Igen (ha garantálhatóan megbízható)

Terméktípus	12 mm-es rétegelt lemez					Forgalomba hozható?
Időszak	2012. április – 2013. március					
Mennyiség	8 500 m ³					
Összetevő	Leírás	Faj	Kitermelési ország/régió	Kitermelési koncesszió	Jogszerűségi bizonyíték	
Eleje és háta	Furnérozott	Bintangor (<i>Callophyllum spp.</i>)	trópusi fejlődő harmadik ország, ismert terület	YYY koncesszió	kormányzati kiviteli igazolás	Igen (ha garantálhatóan megbízható)
Test	Furnérozott	Nyárfa (<i>Populus sp.</i>)	mérsékelt övi fejlődő harmadik ország	gazdasági erdő nincs meghatározva	nincs	Nem

Terméktípus	bevonattal ellátott művészpapír Kínából					Forgalomba hozható?
Időszak						
Mennyiség	500 tonna					
Összetevő	Leírás	Faj	Kitermelési ország/régió	Kitermelési koncesszió	Jogszerűségi bizonyítás	Igen (ha garantálhatóan megbízható)
	északi fehérített kraftcellulóz (NBKP) puhafa	nyugati-hemlokfenyő (<i>Tsuga heterophylla</i>), amerikai duglászfenyő (<i>Pseudotsuga menziesii</i>), óriástuja (<i>Thuja plicata</i>), szürke luc (<i>Picea glauca</i>), csavarttűjű fenyő (<i>Pinus</i>	északi harmadik ország	ipari erdő-koncesszió	a minősítési iránymutató soknak megfelelően kockázatmentes besorolású	
	fehérített keményfa-kraftcellulóz (LBKP) keményfa	nyárfa (<i>Populus spp.</i>)	északi harmadik ország	ipari erdő-koncesszió	a minősítési iránymutató soknak megfelelően kockázatmentes	
	Mechanikus cellulóz	nyárfa (<i>Populus tremuloides</i> , <i>Populus balsamifera</i>), szürke luc (<i>Picea glauca</i>), Banks-fenyő (<i>Pinus banksiana</i>)	északi harmadik ország	több magán erdő-tulajdonos	kockázatmentes jogszerűségi igazolás	Igen (ha garantálhatóan megbízható)

